

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра біології, екології та методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор навчально-педагогічної роботи

М. Боднар

М. Боднар
» серпень 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА
РЕГІОНОЗНАВСТВА**

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
(Біологія та здоров'я людини.)
освітньо-професійна програма Середня освіта
(Біологія та здоров'я людини. Географія)

Кременець – 2024

Робоча програма з навчальної дисципліни «Теорія і методологія соціально-економічної географії та регіонознавства» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Кременець, 2024. 20 с.

Розробник: Гура А. М., доктор філософії, доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методик їх навчання

Протокол № 1 від «1» серпня 2024 року.

Завідувачка

кафедри

О. Кратко

Вступ

Освітній компонент «Теорія і методологія соціально-економічної географії та регіонознавства» є нормативною дисципліною циклу професійної підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія) Вивчається на I курсі магістратури в II семестрі.

Освоєння здобувачами вищої освіти освітнього компоненту «Теорія і методологія соціально-економічної географії та регіонознавства» дає змогу отримати базові знання з теорії соціально-економічної географії та регіонознавства, а також вивчити основи методології географічної науки.

Під час проведення навчальних занять і здійснення самостійної роботи з різними джерелами знань здобувачі вищої освіти отримують відповідні знання й уміння, набувають компетенцій, необхідних для використання в подальшій професійній діяльності в закладах середньої та фахової передвищої освіти з метою організації основних форм навчання.

Для освоєння дисципліни здобувачі вищої освіти використовують знання, вміння і види діяльності, сформовані в процесі вивчення географічних дисциплін на попередньому рівні освіти.

Освітній компонент «Теорія і методологія соціально-економічної географії та регіонознавства» пов'язаний із вивченням ОК «Теорія та методологія фізичної географії», а також сприяє підготовці здобувачів вищої освіти до усвідомленого застосування загальних підходів і конкретних методів під час виконання самостійних завдань цих курсів. Взаємозв'язок курсу з вибірковими компонентами ОП сприяє поглибленій підготовці здобувачів вищої освіти до вирішення спеціальних практичних професійних завдань і формування необхідних компетентностей.

Ключові слова: завдання географії, соціально-економічна географія, регіонознавство, теорія і методологія географічної науки.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Змістових одулів – 3		Рік підготовки	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 20	Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-професійна програма підготовки Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)	2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 3 год.	Рівень вищої освіти Другий (магістерський)	18 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
54 год.	74 год.		
		Форма контролю – екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40,0% : 60,0%

для заочної форми навчання – 17,8% : 82,2%.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення освітнього компоненту «Теорія і методологія соціально-економічної географії та регіонознавства» складена згідно освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія).

Мета навчальної дисципліни: опанування здобувачами вищої освіти базовими знаннями з теорії соціально-економічної географії та регіонознавства, а також вивчення основ методології географічної науки та регіонознавства.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є:

- підвищити теоретичний рівень підготовки здобувачів вищої освіти завдяки засвоєнню базових знань із теорії соціально-економічної географії та регіонознавства;
- формувати сучасні компетентності щодо теоретичних основ, рівнів знання і методології географічної науки;
- розвивати знання про об'єкт і предмет соціально-економічної географії та регіонознавства;
- формувати вміння застосовувати методологічний потенціал географії в конкретних дослідженнях і вирішенні конкретних проблем;
- сформувати компетентність щодо використання сучасних методів і методології географічного дослідження для розробки комплексних територіальних, господарчих планів і проєктів.

Згідно вимог освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти мають **знати:**

- основні етапи еволюції поглядів на об'єкт і предмет, зміст та задачі соціально-економічної географії та регіонознавства;
- розуміти сучасну систему географічних наук; витоки та основні напрямки розвитку методології географічної науки; роль видатних вчених у розвитку теоретичних засад географії;
- основні етапи розвитку географічного пізнання та відповідні їм методи дослідження;
- географічні аспекти теорії взаємодії природи та суспільства;
- пріоритетні напрямки географічної науки в глобалізаційному світі;
- основні парадигми сучасної соціально-економічної географії та регіонознавства, основні наскрізні напрямки в сучасній системі географічних наук і проблеми управління географічними системами;
- головні глобальні прогнози та сценарії розвитку цивілізації на близьке майбутнє;
- географічні принципи оптимізації відношень між суспільством і природою;

мають **уміти:**

- пояснювати еволюцію поглядів на теорії і методологію соціально-економічної географії та регіонознавства;

- пояснювати еволюцію теорії географічної науки, роль окремих вчених в її розвитку, можливості застосування основних теоретичних положень в сучасних умовах;
- пояснювати основні географічні аспекти теорії взаємодії природи та суспільства; функції соціально-економічної географії та регіонознавства; роль географії в науковому обґрунтуванні й практичному забезпеченні раціонального природокористування та охорони природи;
- сценарії розвитку цивілізації на близьке майбутнє;
- обґрунтовувати появу нових напрямків в теорії географічної науки; вміти визначати основні напрямки трансформація і задачі географічної освіти..

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти такими компетентностями та досягти таких результатів навчання:

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальних:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність застосовувати в практичній діяльності стратегію сталого розвитку як екологізацію свідомості громадянина України.

Фахових:

ФК7. Здатність формувати у здобувачів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК9. Здатність до усвідомлення досягнень біологічної та географічної науки і їх ролі у житті суспільства, спроможність користуватися новітніми досягненнями, необхідними для професійної та/або інноваційної діяльності.

ФК13. Спроможність розробляти та реалізовувати навчальні та наукові проекти з біології, основ здоров'я і географії, презентувати їх.

ФК14. Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні проблеми біологічної та географічної науки на рівні новітніх наукових досягнень.

ФК16. Здатність здійснювати самостійно та організовувати дослідницьку діяльність здобувачів освіти з використанням сучасних методів і технологій, прикладних біологічних і географічних досліджень природних і суспільних явищ та процесів, адаптованих під конкретні умови освітньої діяльності, узагальнювати отримані результати, презентувати їх.

ФК18. Здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної біологічної та географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання, які необхідні для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності.

ФК19. Здатність до аналізу, представлення і поширення біологічної та географічної інформації, використання різноманітних письмових, усних та візуальних засобів, інформаційно-комунікаційні технологій.

Результати навчання:

PH2. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

PH8. Демонструє знання принципів раціонального природокористування із врахуванням цілей сталого розвитку задля збереження біорізноманіття та екологізації свідомості громадянина України.

PH15. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміння формувати її у здобувачів освіти.

PH17. Демонструє і використовує новітні досягнення біологічної та географічної науки і пояснює їх роль у житті суспільства, обґрунтовує їх використання для професійної та/або інноваційної діяльності.

PH21. Демонструє уміння розробляти та реалізовувати навчальні та наукові проекти з біології, основ здоров'я і географії, підготовки презентацій, користуватися обладнанням, препаратами, засобами навчання.

PH22. Розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої та географічної науки на рівні новітніх наукових здобутків.

PH24. Знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат біології, здоров'я людини, географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання освітнього процесу, організувати дослідницьку роботу.

PH26. Демонструє володіння спеціалізованими вміннями та навичками розв'язання проблем сучасної біологічної та географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності.

PH27. Здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення біологічної та географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, інформаційно-комунікаційні технології.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РЕГІОНОЗНАВСТВА

Тема 1. Соціально-економічна географія. Особливості соціально-економічного розвитку країн.

Теоретичні і методологічні основи курсу «Соціально-економічна географія». Об'єкт, предмет та методи дослідження регіональної економічної і соціальної географії світу. Теоретичні засади країнознавчої науки (базові вчення, географічні теорії, концепції). Базові поняття. Зв'язок регіональної економічної і соціальної географії світу з іншими науками.

Тема 2. Регіоназнавство як наука. Макрорегіони світу.

Регіон як об'єкт вивчення регіоназнавства. Основні підходи до регіоналізації світу. Фізико-географічні регіони світу. Геополітична структуризація світу. Економічна регіоналізація світу. Історико-культурна регіоналізація світу. Євразія. Загальна характеристика континенту. Азія: загальна характеристика. Регіони та субрегіони Азії. Африка, Америка, Австралія й Океанія. Регіони України.

Тема 3. Теорія просторового розвитку в соціально-економічній географії та регіоназнавстві.

Система закономірностей і законів у соціально-економічній географії та регіоназнавстві. Теоретики соціально-економічній географії про основні її закономірності. Регіональні дослідження. Поняття економічного та соціально-географічного районування.

Тема 4. Теорія взаємодії людини і природи.

Розвиток географічних уявлень про взаємодію людини і природи. Еволюція географічних уявлень про взаємодію людини та природи. Проблемні питання впливу географічного середовища на життя людей і господарський розвиток суспільства. Питання теорії антропогенної трансформації геосистем. Вплив географічного середовища на систему розселення. Географія населення в системі економічної і соціальної географії. Про систему прогнозних моделей в географії населення.

Змістовий модуль II МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РЕГІОНОЗНАВСТВА

Тема 5. Поняття про методологію соціально-економічної географії та регіоназнавства.

Методологія як вчення про форми, способи та сутність наукового пізнання, всезагальна наука про знання. Категоріальний базис методології конкретної науки. Методологія наукового пізнання в географії, її витoki та основні напрямки. Загальні проблеми організації наукового дослідження в географії. Основні методологічні принципи та підходи в географії: географічний, системний, синергетичний, інформаційний, історичний. Система методів географічного дослідження, їх класифікація. Районування як метод географічного синтезу. Проблеми інтеграції та наукового синтезу в географії. Розвиток принципів районування, як засобу розподілу геохорії на окремі просторові одиниці. Районоутворюючі фактори та принципи.

Тема 6. Методологічні проблеми соціально-економічної географії.

Рівні методологічного знання соціально-економічної географії як цілісного вчення про методи пізнання та перетворення дійсності. Роль філософії в розвитку методології соціально-економічної географії. Проблемний підхід в науці (на прикладі соціально-економічної географії). Наукове знання та його елементи. Поняття проблемної ситуації. Методологічні, метатеоретичні та методичні проблеми в соціально-економічній географії.

Тема 7. Методологічні проблеми регіонаознавства.

Теоретико-методологічні дослідження Основні методи регіонаознавства: порівняльно-географічний, історичний, соціологічні, математико-статистичні, системний, методи систематизації, таксонування, картографічний тощо. Комплексна регіонаознавча характеристика. Стратегія як головна складова процесу регіонального розвитку. Поділ регіонів країни за рівнем соціально-економічного розвитку.

Тема 8. Вплив географічного середовища на суспільство та перспективи розвитку соціально-економічної географії та регіонаознавства в умовах глобалізації.

Господарське освоєння території і географічне середовище. Основні типи господарського освоєння території. Критерії інтенсивності освоєння території. Антропогенні природні процеси в геосистемах. Оцінка ступеню антропогенного порушення ландшафтів. Планування територій. Географічна наука і глобальні проблеми сучасності. Глобальні прогнози і сценарії розвитку цивілізації на близьке майбутнє. Географічні принципи оптимізації відношень між суспільством та природою. Міжнародне співробітництво в галузі географії. Зростаюча роль географічних знань у світі.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I										
ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РЕГІОНОЗНАВСТВА										
Тема 1. Соціально-економічна географія. Особливості соціально-економічного розвитку країн.	9	2	2		5	9	1	1		7
Тема 2. Регіоназнавство як наука. Макрорегіони світу.	13	4	4		5	9	1	1		7
Тема 3. Теорія просторового розвитку в соціально-економічній географії та регіоназнавстві.	8	2	2		4	8	1	1		6
Тема 4. Теорія взаємодії людини і природи.	8	2	2		4	8	1	1		6
Разом за модулем I	38	10	10		18	34	4	4		26
Змістовий модуль II										
МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РЕГІОНОЗНАВСТВА										
Тема 5. Поняття про методологію соціально-економічної географії та регіоназнавства.	8	2	2		4	9	1	1		7
Тема 6. Методологічні проблеми соціально-економічної географії.	8	2	2		4	9	1	1		7
Тема 7. Методологічні проблеми регіоназнавства.	8	2	2		4	9	1	1		7
Тема 8. Вплив географічного середовища на суспільство та перспективи розвитку соціально-економічної	8	2	2		4	9	1	1		7

географії та регіоназнавства в умовах глобалізації.										
Разом за змістовим модулем 2	32	8	8		16	36	4	4		28
ІНДЗ	20			20		20			20	
Усього годин	90	18	18	20	34	90	8	8	20	54

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціально-економічна географія.	2/1*
2	Регіоназнавство як наука.	2/1*
3	Макрорегіони світу.	2/1*
4	Особливості соціально-економічного розвитку країн	2
5	Теорія взаємодії людини і природи.	2/1*
6	Методологічні проблеми соціально-економічної географії.	2/1*
7	Методологічні проблеми регіоназнавства.	2/1*
8	Вплив географічного середовища на суспільство.	2/1*
9	Перспективи розвитку соціально-економічної географії та регіоназнавства в умовах глобалізації.	2/1*
Разом		18/8*

Примітка. 1* – заочна форма навчання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів під час самостійної роботи та на практичних заняттях

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі

нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Самостійна робота

1. Теоретико-методологічні засади курсу «Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни)»
2. Загальна суспільно-географічна характеристика розвинених країн світу.
3. Суспільно-географічні виклики високорозвинених країн Європи.
4. Малі високорозвинені країни Європи та перспективи їхнього розвитку
5. Суспільно-географічна характеристика і проблеми розвитку Північної (Англомовної) Америки.
6. Особливості соціально-економічного розвитку Японії.
7. Австралія – країна переселенського типу.
8. Особливості соціально-економічного розвитку Ізраїлю.
9. Порівняльна характеристика розвинених країн світу .
10. Теорії взаємодії людини і природи.
11. Методологічні проблеми соціально-економічної географії.
12. Вплив географічного середовища на суспільство.
13. Соціально-економічна географія та регіонознавство в умовах глобалізації.
14. Регіони України.

8. Індивідуальні завдання

Тематика ІНДЗ

- Політико- та економіко-географічні наслідки об'єднання Німеччини.
- Розвиток і розміщення машинобудівного комплексу Німеччини.
- Економічний розвиток машинобудування Великобританії.
- Територіальна структура господарства Франції.
- Порівняльна гео економічна характеристика Сканди-навських держав.
- Гео економічна характеристика Австрії.
- Порівняльна економіко-географічна характеристика європейських країн Середземномор'я: Іспанії та Греції.

- Вплив інтеграції країн європейського співтовариства на галузеву і територіальну структуру національної економіки (на прикладі Франції).
- Європейські співтовариства і союзи.
- Нові тенденції соціально-економічного розвитку в країнах Північної Європи.
- Розвиток і розміщення туризму (на прикладі однієї із західноєвропейських держав)
- Секторальна структура економіки Японії.
- Територіальна структура промислового комплексу Японії.
- Економіко-географічна характеристика сільського господарства Японії.
- Структурні зрушення господарського комплексу США на початку ХХІ ст.
- Економіко-географічні особливості та протиріччя субконтинентального господарського комплексу «США – Канада».
- Етнополітичні та соціально-економічні проблеми Канади.
- Особливості розселення українців у Канаді.
- Гео економічна характеристика держави Ізраїль.
- Україна в системі зв'язків із високорозвиненими країнами.
- Економіко-географічний аналіз «сімки» найрозвиненіших держав світу.
- Сучасний стан і перспективи функціонування високорозвинених країн світу.
- Гео економічна характеристика країн Західної Європи.
- Економіко-географічний аналіз малих країн Європи.
- Гео економічна характеристика Австралії.
- Економіко-географічна характеристика та національна специфіка Японії.
- Структура та особливості розвитку економіки США.
- Північно-Американська Зона Вільної Торгівлі (ПАЗВТ) та проблеми її розвитку.
- Особливості соціально-економічного розвитку США у 80-х роках ХХ століття.
- Гео економічна характеристика Канади.
- Розвиток гірничо-видобувної промисловості Австралії.
- Розвиток виноградарства у країнах Південної Європи.
- Особливості розвитку сільського господарства у високорозвинених країнах світу.
- Сфера послуг – провідна галузь економіки високорозвинених країн світу.
- Географія автомобілебудування розвинених країн світу.
- Транспорт і особливості його розвитку в країнах Північної Америки.
- Геополітичний аналіз країн Північної Америки.
- Проблеми та особливості інтеграції України в ЄС.

- Особливості розвитку альтернативної енергетики розвинених країн світу.
- Територіальна організація туристично-рекреаційних систем розвинених країн світу.

Вимоги щодо виконання ІНДЗ

Навчально-дослідна робота має складатися зі змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел.

У вступі слід обґрунтувати актуальність теми; показати ступінь розробленості теми, здійснити аналіз сучасного стану дослідження проблеми; визначити завдання дослідження.

В основній частині потрібно висвітлити основний матеріал теми навчальної роботи, викласти факти, ідеї, результати досліджень у логічній послідовності, обґрунтувати власну позицію, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначити шляхи вирішення досліджуваної проблеми, розглянути тенденції подальшого розвитку питання.

У висновках потрібно представити результати дослідження, підвести його підсумки.

Список використаних джерел подавати згідно вимог.

Обсяг ІНДЗ 10-12 сторінок, друкований (формат А-4; інтервал 1,5; розмір шрифту – 14).

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань і визначення методів дослідження.	5 балів
2.	Складання плану дослідження.	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку питання.	6 балів
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	5 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел).	2 бали
Разом		20 балів

Примітка. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за виконання ІНДЗ становить **20 балів**. Невиконання ІНДЗ оцінюється в 0 балів.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	17-20	Відмінно
Достатній	11-16	Добре
Середній	4-10	Задовільно
Низький	0-3	Незадовільно

«**Відмінно**» відповідає **17-20** балам, ставиться: при виконанні ІНДЗ у повному обсязі, теоретична та практична (за наявності) частини не мають помилок; відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам, робота виконана вчасно.

«**Добре**» відповідає **11-16** балам, ставиться якщо: ІНДЗ виконано в повному обсязі, немає помилок, які потребують доопрацювання; відповіді на запитання даються змістовні, але не в деталях.

«**Задовільно**» відповідає **4-10** балам, ставиться, якщо ІНДЗ виконано не в повному обсязі; мають місце помилки; оформлення не відповідає вимогам; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.

«**Незадовільно**» відповідає **0-3** балам, виставляється якщо: ІНДЗ виконано не в повному обсязі; мають місце суттєві помилки, що потребує значних доопрацювань; оформлення не відповідає вимогам; на запитання студент дає неправильні відповіді.

9. Методи навчання

Використовуються методи студентоцентрованого та проблемно-орієнтованого навчання з використанням загально- та спеціально-наукових методів викладання (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, ілюстрування), методів навчання (самонавчання, практичні роботи, навчальні дослідження), методів активного навчання (дискусія, проблемна лекція, ділова гра, тренінг, кейс-метод), методів нелекційного формату (формування портфоліо чи методичного посібника).

10. Методи контролю

Усне та письмове опитування, презентація робіт, оцінювання практичних робіт, індивідуального завдання, тестування, екзамен.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 45 балів									Модуль 2	Модуль 3	Сума
Практичні роботи									ІНДЗ	Підсумкове тестування	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	20 балів	35 балів	100 балів

Підсумкова оцінка розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю та балів, отриманих під час екзамену за накопичувальною системою.

Шкала оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти під час підсумкового контролю, яка передбачає співвідношення питомої ваги результатів поточного й проміжного контролю та результатів здачі екзамену

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю – коефіцієнт 0,5	Результати екзамену – коефіцієнт 0,5
A	Відмінно	90 – 100	90 – 100	90 – 100
B	Добре	82 – 89	82 – 89	82 – 89
C		75 – 81	75 – 81	75 – 81
D	Задовільно	67 – 74	67 – 74	67 – 74
E		60 – 66	60 – 66	60 – 66
FX	Незадовільно	35 – 59	35 – 59	35 – 59
F		0 – 34	0 – 34	0 – 34

Критерії оцінювання результатів складання екзамену

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	Критерії оцінювання знань, умінь і навичок
A	Відмінно	90-100	<ul style="list-style-type: none"> – студент виявляє глибокі, міцні та системні знання навчально-програмового матеріалу; – володіє теоретичними основами дослідження проблем; – демонструє вміння критично оцінювати окремі нові факти, явища ідеї; – виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань.

В	Добре	82-89	<ul style="list-style-type: none"> – студент виявляє повні, ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу; – демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, робити певні висновки; – вільно застосовує матеріал у власній аргументації; – при виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; – відповідь повна, логічна, обґрунтована, але містить несуттєві неточності.
С		75-81	<ul style="list-style-type: none"> – студент виявляє ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу, але вони носять, в основному, репродуктивний характер; – демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, робити певні висновки на основі отриманих знань; – при виконанні практичних завдань допускає окремі помилки; – відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
D	Задовільно	67-74	<ul style="list-style-type: none"> – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте спостерігається їх недостатня глибина та осмисленість; – виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити певні, але неконкретні і неточні, висновки.
E		60-66	<ul style="list-style-type: none"> – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте допускає неточності у розумінні основних положень навчального матеріалу; – допускає порушення логічності та послідовності викладу матеріалу; – не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою.
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	<ul style="list-style-type: none"> – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; – має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; – відсутні уміння і навички в роботі з джерелами інформації; – не вміє логічно мислити і викласти свою думку.
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0-34	<ul style="list-style-type: none"> – не відтворює значну частину навчального матеріалу; – не вміє викладати матеріал; – не має уявлення про об'єкт навчання; – не володіє вмінням розв'язувати практичні завдання.

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма із дисципліни.
2. Конспекти лекцій.
3. Розробки практичних робіт.
4. Завдання до виконання самостійних, індивідуальних робіт.

13. Рекомендована література

Базова

1. Безуглий В. В. Економічна та соціальна географія світу: посібник. Київ: Академія, 2007.
2. Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
3. Географічна освіта і наука: виклики і поступ: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 18–20 травня 2023 р.) / відповід. редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-ох томах. Львів: Простір-М, 2023. Том 1. 278 с
4. Довідковий атлас світу / В. Молочко, Ж. Бонк, І. Дрогушевська та ін. Київ: ДНВП «Картографія», 2010.
5. Дорошко М., Ігнат'єв П. Регіонознавство. Підручник. Київ: «Укрбланковидав», 2017. 492 с.
6. Кузик С., Мамчур О., Ванда І. Географія світового господарства: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014.
7. Немець К. А., Немець Л. М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу: навч. посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 172 с.

Допоміжна

1. Атлас світу. Київ: ДНВП «Картографія», 2010.
2. Безуглий В. В., Лисичарова Г. О. Особливості формування картографічної компетентності в учнів 10-х класів засобами підручника географії. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2021. № 2 (22). С. 85-94.
3. Бжезінський З. Стратегічне бачення: Америка і криза глобальної влади. Львів: Літопис, 2012.
4. Білецький М., Котик Л., Ванда І. Соціальна географія: навч. посібник. Львів: Простір-М, 2015.
5. Вступ до міжнародного регіонознавства: навч. посібник / М. Дорошко, П. Ігнат'єв, Р. Кривонос та ін. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
6. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посібник / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова та ін. Київ: Знання, 2011.
7. Географічна освіта і наука: виклики і поступ: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 18–20 травня 2023 р.) / відповід.

редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-ох томах. Львів: Простір-М, 2023. Том 1. 278 с.

8. Геращенко О. Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини. Харків: Фоліо, 2016.

9. Гудзеляк І. Навчальна дисципліна «Географія населення світу» у професійній підготовці учителів географії. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. Вип. 8(14). С. 791–803.

10. Довгань Г. Д. Країнознавство: довідник. Харків: Веста, 2007.

11. Економічна та соціальна географія. Ред. кол.: К. В. Мезенцев (гол. ред.), О. М. Гнатюк (відп. ред.) та ін. 2023. Вип. 90. 80 с.

12. Економічна та соціальна географія. [Ред. кол.: К. В. Мезенцев (гол. ред.), О. М. Гнатюк (відп. ред.) та ін. 2024. Вип. 91. 75 с.

13. Кандиба Ю. І. Третинний сектор економіки України та його значення у воєнний період. 2022.

14. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015.

15. Кузик С. П. Географія міжнародного туризму: навч. посібник. Львів: Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2018.

16. Мамчур О. І., Сідорова С. В. Новітні економічні типології країн світу. *Геополітика і економіка регіонів*: наук. журнал. Сімферополь: Кримськ. наук. центр НАН Украї-ни, 2014. Т. 10. Вип. 2.

17. Мандрик І., Маковецька Л., Сосницька Я. Просторові особливості міжрегіонального співробітництва прикордонних областей України з воєводствами Польщі. *Географічний часопис Волинського національного*. 2024 С. 43-51.

18. Мезенцев К., Провотар Н. Українська суспільна географія у періоди суспільних потрясінь. *Philosophy doctor Olena Stepaniv: geographer, local-area researcher, educator. Географія і війна*. 2023. С. 62-70.

19. Мідделаар Л. Перехід до Європи: Як континент став союзом. Київ: Дух і літера, 2018.

20. Окуньовська Ю.В. Транскордонне співробітництво з Україною в умовах війни. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія «Політичні науки». 2022. № 7. С. 70–74.

21. Олійник Я. Б., Яценко Б. П., Любіцева О. О. Географічне країнознавство. КИЇВ: ВПЦ «Київський університет», 2015.

22. Руденко Л. Г. «Come on!» Географія: актуалізація на тлі світових трендів. *УГЖ*. 2017. № 2 (102).

23. Стецький В. В., Котик Л. І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія): навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018.

24. Суспільна географія і картографія: наукова спадщина та сучасні українознавчі студії: матеріали Всеукраїнського наукового онлайн-семінару з участю закордонних учених, присвяченого 120-літтю від народження професора Володимира Кубійовича (1900–1985) (Україна, м. Львів, 20 травня 2021 р.). Львів: Простір-М, 2021. 337 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Арктична політика Канади. URL: <https://www.science-community.org/node/1522>
2. Величко В. Теоретичні та методологічні засади регіоназнавства в наукових дослідженнях в Україні та інших європейських державах. URL: <http://2016.vuzlib.com/content/view/2600/74/>
3. Карти. URL: <https://www.google.com/maps/search/>